

ZNAKI MÓWIĄ

1 a) Przekaż podane niżej informacje, nie używając słów.

Cisza!   Tu.   Chodź do mnie.
Tak.   Wstańcie.   Nie rób tego!

b) Wytłumacz, jakich znaków użyłeś.

2 Uzupełnij luki wyrazami z ramki.

słowa • naturalne • alfabetu • znaki • umowne
przyrody • mapie • zwierząt

..... można podzielić na:

1. ....: gesty, znaki .....

(np. ślady ....., znaki na niebie, kolor liści) itp.;

2. ....: ....., proste rysunki, znaki graficzne, (litery ....., znaki interpunkcyjne), symbole na ..... itp.

3 Napisz, z czym kojarzą Ci się podane znaki:

ekologiczne:

topograficzne

informacyjne:

zakazu:

Ciekawostka

Znak równości zapisany jako = pojawił się po raz pierwszy w 1557 r. w dziele Roberta Recorda z Oksfordu. Autor tłumaczył, że wybrał ten symbol, gdyż nie ma „nic równiejszego w świecie” od dwóch równoległych linii.

(Na podstawie: Patrick Robertson, „Co, gdzie, kiedy po raz pierwszy”)

4 a) Chochlik bardzo się napracował, ale skutki jego wysiłków były opłakane. Wytłumacz, jakie błędy popełnił, nie czytając oznaczeń na produktach.

 <p>Uprał w pralce w temperaturze 90° wełniany sweter.</p> <p>Na metce swetra był znak:</p> 	 <p>Wyrzucił całe pudełko starych baterii do kosza.</p> <p>Na bateriach był znak:</p> 	 <p>Przez godzinę gotował dla siebie i siostry 4 torebki ryżu, cały czas go mieszając.</p> <p>Na opakowaniu ryżu były informacje:</p> <p>Masa netto: 400 g</p> <p>1 torebka = 100 g 100 g = </p> <p>Sposób przygotowania:</p> <p>1 litr</p> <p>Jedną torebkę włożyć do 1 litra wrzątku. Dodać szczyptę soli.</p> <p>12 minut</p> <p>Gotować pod przykryciem.</p> <p>Wyjąć, odsęczyć i rozciąć torebkę.</p>
---	---	--

b) Wykorzystując informacje na produktach i własną wiedzę, napisz, jak powinien postąpić w poszczególnych sytuacjach.

Chochliku!

Sweter powinieneś uprać .....

Dla Ciebie i siostry wystarczyłoby .....

którą powinieneś gotować .....

Stare baterie trzeba odnieść .....

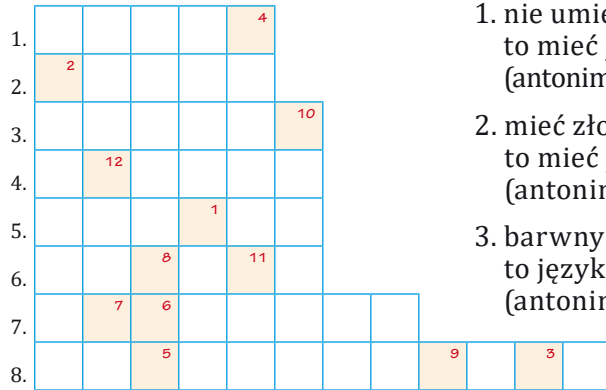
SZTUKA ROZMOWY

Profesor tłumaczy

Najdoskonalszym sposobem porozumiewania się jest **język**. Posługując się mową, możesz wyrażać swoje myśli, uczucia, lepiej zrozumieć innych i poznawać nawet najbardziej skomplikowane zjawiska. Im więcej znasz słów, tym precyzyjniej się wypowiadasz (przypomnij sobie, jak trudno mówić w obcym języku, z którego znasz niewiele słówek).

1 Jaki może być język? Odgadnij właściwe przymiotniki i zapisz je w diagramie.

- nie umieć zachować tajemnicy, to mieć język .....; (antonim słowa: *krótki*)
- mieć złośliwy sposób mówienia, to mieć język .....; (antonim słowa: *łagodny*)
- barwny sposób wystławiania się to język .....; (antonim słowa: *ubogi*)

- język, który nie jest używany w życiu codziennym przez żaden naród, to język .....; (antonim słowa: *żywy*)
- ładny, staranny sposób wypowiadania się to język .....; (antonim słowa: *brzydki*)
- sprawne formułowanie myśli to język .....; (antonim słowa: *sztynny*)
- pierwszy język, poznawany od urodzenia zazwyczaj od rodziców, to język .....; (antonim słowa: *obcy*)
- mówić dosadnie, bez ogródek, to mieć język .....; (antonim słowa: *sterylny*).

Rozwiązanie:

za przewodnika!

2 a) Dopisz bezokoliczniki umieszczone w ramce do związków zapisanych w lewej kolumnie.

ciągnąć • dostać się • trzymać • mieć • strzepić • zapomnieć • ugryźć się • gadać

Związki frazeologiczne		Znaczenia	
1	..... coś na końcu języka	milczeć, dochowywać tajemnicy	O
2	..... na ludzkie języki	zamilknąć w porę, nic nie powiedzieć	Y
3	..... języka w gębie	mówić byle co, pleść, mówić głupstwa	K
4	..... język za zębami	badać, wypytywać kogoś, skłonić kogoś do wyjawienia czegoś	R
5	..... kogoś za język	mówić dużo a niepotrzebnie	A
6	..... w język	narazić się na obmowę, plotkę	E
7	....., co ślina na język przyniesie	mieć wrażenie, że coś za chwilę się przypomni	R
8	..... język	zaniemówić z powodu zmieszania, strachu, zaskoczenia, podziwu itp.	T

b) Przyporządkuj uzupełnionym związkom wyjaśnienia (oznaczone literką), które znajdują się w prawej kolumnie, i odczytaj rozwiązanie.

Sztuka pięknego mówienia to

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

3 a) Poniżej zapisano synonimy słowa **rozmawiać**. Niestety, chochlik porzucił w nich sylaby. Odgadnij właściwe wyrazy bliskoznaczne i zapisz je w zeszyte.

kudyswaćto • koplotać • naćuci podkewęga • daćga • badewaćto
nadaćra się • dzićra • waprodzić mowęroz • niaćwymie głąpody

b) Ułóż i zapisz w zeszyte 3 zdania z odgadniętymi synonimami.

Profesor tłumaczy

Rozmowa z innymi to trudna sztuka. Niektórzy mają wrodzony dar pięknego wysławiania się (zwany elokwencją), ale to nie znaczy, że potrafią rozmawiać. Prowadzenie dialogu opiera się bowiem nie tylko na umiejętności mówienia, ale także na umiejętności słuchania, szacunku dla naszego rozmówcy i umiejętności wczuwania się w jego sytuację.

4 Zapisz w zeszycie rozmowę, jaką mogliby prowadzić w danej sytuacji ludzie przedstawieni na jednym, wybranym przez Ciebie, rysunku.

a)

b)

c)

d)

5 Chochlik dziwi się, że nikt nie lubi z nim dyskutować. Poniżej znajdują się jego rady dla Ciebie. Wszystkie są niedobre, a niektóre wręcz skandaliczne. Przeczytaj je uważnie, wskaż w nich błędy i stwórz w punktach prawdziwe zasady dobrej rozmowy. Zapisz je w zeszycie.

CHOCHLIKOWE PORADY

1. Pamiętaj, że dobrze zacząć rozmowę od jakiejś negatywnej uwagi, np. „nie chce mi się z Tobą rozmawiać, bo zawsze pleciesz bzdury”.
2. Nie słuchaj swego rozmówcy, nie zastanawiaj się nad jego słowami.
3. Podczas wypowiedzi swego oponenta zajmij się czymś (na przykład szukaniem chusteczki w plecaku), żeby mówiący wiedział, że nie obchodzi Cię jego zdanie.
4. Kiedy Twój partner powie coś, co Ci się nie spodoba – przerwij mu bez pardonu.
5. W rozmowie najważniejsze jest przedstawienie swojego poglądu na sprawę. Zdanie innych jest nieistotne.
6. Nie daj się przekonać, nawet jeśli czujesz, że rozmówca może mieć rację. Ty musisz wygrać!
7. Nie patrz w oczy swego rozmówcy.
8. Odzywaj się niegrzecznie, a nawet wulgarnie, niech Twój przeciwnik wie, z kim ma do czynienia.
9. Podnoś głos, krzycz do woli – kto głośniej wrzaśnie, przekona pozostałych.
10. Dokuczaj swemu rozmówcy. Argumenty ad personam (do osoby, osobiste) są niezwykle cenne. Wytrącają przeciwnikowi broń z ręki.
11. Wyprowadzaj rozmówcę z równowagi. Jeśli się zdenerwuje, łatwiej zwyciężysz.
12. Kłam, zmieniaj fakty, przeinaczaj słowa znajomych osób, których zdanie przytaczasz.
13. Mów niewyraźnie, niechlujnie, co się będziesz wysilał.
14. Swego rozmówcy nigdy nie traktuj jak partnera. Nie okazuj mu szacunku, przeciwnie – patrz na niego z politowaniem.

Chochlik – Wielbiciel Erystyki

W ŚWIECIE LITER I GŁOSEK

Profesor tłumaczy

Język jest bardzo skomplikowanym systemem znaków. Początkowo były to tylko znaki mowy, z czasem pojawiły się także znaki pisma. Kiedy mówisz, posługujesz się **głoskami**, czyli najmniejszymi dźwiękami mowy. Kiedy piszesz, wykorzystujesz **litery**, czyli umowne znaki pisma o określonych kształtach.

Najbardziej powszechnymi w Europie są alfabety stworzone na bazie alfabetu **łacińskiego** (np. we Francji, Niemczech, Czechach, Hiszpanii, Szwecji) i **cyrylicznego** (np. w Rosji, Bułgarii, na Ukrainie). Te podstawowe systemy pisma dostosowywano przez wieki do głosek istniejących w danym języku.

W Polsce posługujemy się nieco zmodyfikowanym alfabetem łacińskim.

Najstarsze abecadło polskie, z XVI w.

1 a) Policz litery i głoski w podanych wyrazach.

grządka • ciasto • szelest • książę • pieniądz

Zapisz w zeszycie według wzoru:

Wyraz	Litery	Głoski
chusteczka	c-h-u-s-t-e-c-z-k-a 10	ch-u-s-t-e-cz-k-a 8

b) Wypisz głoski zapisywane przy pomocy dwóch liter (tzw. dwuznaków).

2 Rozwiąż głoskową krzyżówkę. Pamiętaj, że w niektóre kratki trzeba wpisać dwuznaki. Dla ułatwienia niektóre oznaczenia głosek zostały umieszczone w diagramie.

Poziomo:

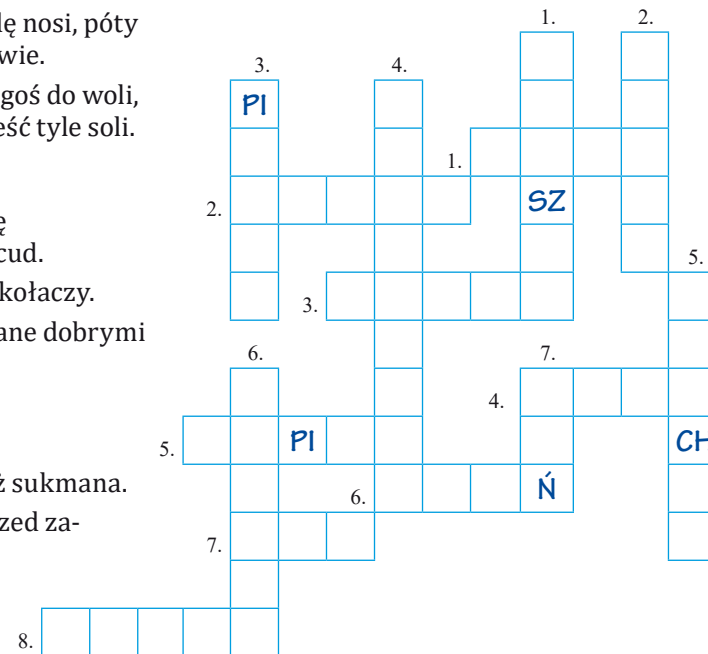
- Rusza się powoli w smole.
- Niedobrze, kiedy kosa na niego trafi.
- Można rzucać o nią grochem.

- Niepotrzebna, zwłaszcza w moście.
- Do posypywania głowy.
- W jednym możesz upiec dwie pieczenie.

- Póty dzban wodę nosi, póty mu się to nie urwie.
- Nim poznasz kogoś do woli, musisz z nim zjeść tyle soli.

Pionowo:

- Jeśli znajdzie się na wierzbie, to cud.
- Bez niej nie ma kołaczy.
- Jest wybrukowane dobrymi chęciami.
- Krzywe.
- Działa na byka.
- Bliższa ciału niż sukmana.
- Nie chwal go przed zachodem słońca.

3 a) Znajdź i zapisz w zeszycie w kolejności alfabetycznej jednosylabowe rzeczowniki, które ukryły się w podanych wyrazach.

policzek • kotara • okładka • katolik • plaster • prorok • pasta
porzeczką • człowiek • przestuchanie • krasnal • powieść • postępek

b) Podkreśl samogłoski w wyrazach zapisanych w zeszycie.

4 Jacek i Agatka robią porządki. Pomóż im, zapisując w trzech kolumnach (wyrazy dwusylabowe, trzysylabowe, czterosylabowe) nazwy 13 rzeczy, które ukryły się w poziomie lub pionie diagramu obok. Zadanie wykonaj w zeszycie.

O	S	P	Ó	D	N	I	C	E	Ł	S
C	Z	A	P	K	I	R	N	A	K	K
R	P	R	Z	I	M	Ę	C	Ś	A	A
A	G	B	L	U	Z	K	I	K	M	R
J	I	L	Ę	F	Z	A	S	O	I	P
S	W	E	T	R	Y	W	U	S	Z	E
T	S	P	O	D	N	I	E	Z	E	T
O	T	I	S	W	M	C	O	U	L	Y
P	O	D	K	O	S	Z	U	L	K	I
Y	K	M	A	J	T	K	I	E	I	Z
U	D	S	Z	A	L	I	K	I	B	U